

מסורת הש"ס

(א) ברכות ג.ג. (ב) ג.ג. (ג) ג.ג. (ד) ג.ג. (ה) ג.ג. (ו) ג.ג. (ז) ג.ג. (ח) ג.ג. (ט) ג.ג. (י) ג.ג. (יא) ג.ג. (יב) ג.ג. (יג) ג.ג. (יד) ג.ג. (טו) ג.ג. (טז) ג.ג. (יז) ג.ג. (יח) ג.ג. (יט) ג.ג. (כ) ג.ג. (כא) ג.ג. (כב) ג.ג. (כג) ג.ג. (כד) ג.ג. (כה) ג.ג. (כו) ג.ג. (כז) ג.ג. (כח) ג.ג. (כט) ג.ג. (ל) ג.ג.

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קג.

עין משפט
גזירה

הכי גרסינן שאמר משום רבי יהושע בן חנניה נה"ק: ה"ג משל דרבי יהושע כו': והלכתא כרבא. דקידושא והדר אבדלתא דכי מדביל ברישא מתיחו עליה קדושת שבת כמשאוי: גר ומוון כשמיס והבדלה. היכא דלין לו אלף כוס א': על המון שהוא כפתלה. כיון דגמר סעודתו

ורבה אמר יהנ"ק ולוי אמר קני"ה ורבנן אמרי קני"ה מר בריה דרבנא אמר נקי"ה מרתא אמר משמיה דר' יהושע ניה"ק שלא ליה אבוח דשמואל לרבי ילמדנו רבינו סדר הבדלות היאך שלא ליה כך אמר רבי ישמעאל בר רבי יוסי שאמר משום אביו שאמר משום רבי יהושע בן חנניה נה"ק אמר ר' חנינא משל דר' יהושע בן חנניה למלך שיוצא ואפרכוס נכנס מלווין את המלך ואח"כ יוצאים לקראת אפרכוס מאי הוי עלה אבוי אמר יקונה ורבא אמר יקנה"ז והילכתא כרבא ר' הונא בר יהודה איקלע לבי רבא רבא אייתו לקמיהו והדר ובשמים בריך רבא אבשמים ברישא והדר אמאור א"ל והא בין ב"ש ובין בית הילל מאור ברישא והדר אבשמים ומאי היא דתנן בית שמואי אומרים גר ובשמים ומזון והבדלה ובית הילל אומרים גר ובשמים ומזון והבדלה עני רבא בתריה ואמר זו דברי ר' מאיר אבל ר' יהודה אומר לא נחלקו בית שמואי ובית הילל על המזון שהוא בתחלה ועל הבדלה שהוא בסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים ב"ש אומרים מאור ואח"כ בשמים ובית הילל אומרים בשמים ואח"כ מאור ואמר רבי יוחנן ג'נהגו העם כבית הילל ואליבא דר' יהודה: רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא חויה דברוך בורא פרי הגפן אכסא קמא והדר בריך אכסא דברכתא ואישתי א"ל למה לך כולי האי הא בריך לן מר חדא זימנא אמר ליה כי היונין בי ריש גלותא רהבי עבדינן אמר ליה תינח לן ריש גלותא רהבי עבדינן י"ספך מיייתי לן ספק לא מיייתי לן רהבי הא מנח כסא קמן ודעתן עילויה אמר ליה אנא עבדי בתלמודי דרב ר' הונא ורב חננאל תלמודי דרב הווי יתבי בסעודתא קא

רבא אמר יהנ"ק ולוי אמר קני"ה רש"ס מהפך הגירסא משום דרז ושמואל ולי חכמים היו ואין לרז להפך משום זה דגמ' נקט כל אותם שאומרים אין תחלה יקני"ה ינה"ק וה"ק ואח"כ אותם שאומרים קידוש ברישא קני"ה ואח"כ גר תחלה נקי"ה ניה"ק ומיהו בירושל' משמע פירושו רש"ס: קני"ה. פירש רש"ס לרז"ה לפי שכן אין להבדלה משום דמקדשין על הפת ואין מדבילין על הפת ולפי מה שפירש ר"מ לקמן (ד' ק): גדיה מקדש לדין מקדשין על הפת יש לפרש שאם היה מרחיק מן מן הבדלה ילמדנו שאינו בא אלף בשביל קידוש שהוא לכבוד יו"ט: והלכתא כרבא. משום (א) [אין] אמר רבי יוחנן אנטרין לפסוק כרנא ולא משום אבוי דקי"ל (א) [בין] ד' ע"ג. כבולי גרנא כרנא לגבי אביי צר מעי"ל קג"ס:

ואמר רבי יוחנן נהגו העם בבית ה"ס. והשתא חולק רבי יוחנן אסתם משנה ואיכא למימר שגלשון ימיד היה שונה אותה והיה שונה זה דברי רבי מאיר בהדיא והאי נהגו לא הוי כהאי נהגו דצפיק בתרא דתענית (ד' ס'): דמפרש דאורוי לא מורין ואי עבדי לא ממנין צדיקין (א):

ברוך אכסא קמא. של קידוש והא דתנן ככ"ד מצרכין (ברכות דף מ"ג). ניזק על היין שלפני המזון פטרי יין שלאחר המזון היינו לאחר הסעודה וקודם ברכת המזון שהיו רגילי' לשמות יין אחר הסעודה קודם ברכת המזון: לא הוי ידעיתו אי משקין. פרש"ס: כי ברכיתו אכסא קמא לא ידעיתו אי יהנו לכו כסא אחרינא והיה כל חד כמחלת סעודה ולפירושו משמע שהיו מצרכין ממי מוך הסעודה וקשה דהא משמע שהיו עושים כי ריש גלותא כרנא דברך אכסא קמא אכסא דברכתא ולא על כל כסא חבוי דומק לומר שלא היו שותים בני ריש גלותא יין נאמנע הסעודה לכך נראה לפרש שלא היו מצרכין מוך הסעודה כי היו יודעים שיתנו להם יין כל לרזן אלף בזהמ"ו לא היה כוס כי אם למנכך והיו מסתפקים אם יגיע להם לשמות ממנו:

אנא דעבדי בתלמודי דרב. פירש רש"ס אף על גב דשמעין מהכא דברכת המזון אפסוקי סעודתא הוא מכל מקום לא נצי לבדוי אחר יין שסעודה מקמי דליברך ברכת המזון לפי שברכת המזון פוטרתו דהשתא בברכה אחת מעין שלש סגי כל שכן בשלש ברכות והכי איתא בה"ג ומיהו אין זה ק"ו דהא פסקינן בברכות (דף מ"א): דברים הבאים שלא מחמת הסעודה אחר הסעודה פ"י וקודם ברכת המזון טעונין ברכה לפניהם ולאחריהם וכן תלמיס ועגבים בתוך הסעודה לרב ששת ולא מיפטרנו ג' ברכות דבהמ"ו ורש"י פירש ששונה דלרזן לברך אחריו כמו תלמיס ועגבים לרב ששת ואין נראה דהא מסקינן תסא אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונין ברכה לפניהם ולא לאחריהם לאחר הסעודה טעונין בין לפניהם בין לאחריהם והיינו דלא כרב ששת ואע"ג דרש"י פירש תסא לאחר הסעודה כלומר דברים

גורמת לומר זמן ורבה ס"ל מה מצינו ב"מ זמן לבסוף הכא נמי זמן לבסוף וטעמו של דבר דזמן אומרו אפילו בשוקי' ועיקרו אינו על הכוס הלכך אומר לבסוף: והלכתא כרבא. דאמר יקנה"ז דקידושא והדר אבדלתא וי"ט מדביל ברישא מתיחו דהוי עליה קדושת שבת כמשאוי: רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא. דמנואלי שנת של מול: בריך אבשמים ברישא. כמנהג שלנו: א"ל. רב הונא לרבא לאחר שגמר הבדלה והא צין ב"ש כו': ולא פליגי לא גרסינן: גר ומוון כשמיס והבדלה. היכא דלין לו אלף כוס אחד: ו דברי ר"מ. דהכי הווי תמי לפלוגתיהו דב"ש וצ"ה דקתם מתני' ר"מ"ו: על המון שהוא כפתלה. דכיון דגמר סעודתו כההוא מחייב ברישא ואין מעבירין על המנחה ואמר רבי יוחנן נהגו כו': רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא. שנת היה כדלמדין לקמיה [ב"ש] כי מטא לאנדולי כו' אלמא דמעיקרא סעודת שבת ביים היו ארליין: אכסא דברכתא. ברכת המזון ניזק עליו לבסוף כפיה"ג כמו שאנו עושין: לא הוי ידעיתו אי משקו לכו תו בנת כסא קמא אי לא ובי ברכיתו אקמא לא הווי דעתיכו אכסא אחרינא והווי ליה לא חד כמחלת סעודתו ומשום הכי בעיתו למיהדר וברוכי: קא

הגהות הב"ח

(א) נראה דהי עבדינן דסקק מייחי: (ב) רש"י ד"ה אכסא קמא כמחמתיל לשמות ספד' והשאר נמחק: (ג) ר"ה לא הווי ידעיתו אי משקו לכו תו בנת כסא קמא אי לא ובי ברכיתו אקמא לא הווי דעתיכו אכסא אחרינא והווי לכו בוס כמחלת סעודה ומשום הכי בעיתו למיהדר וברוכי: (ד) רש"י ד"ה ורבה אמר ובי קידוש טעוהו קודם חבור הבדלה: (ה) ר"ה קני"ה ובי כרב ומ"ה א"ט רז"ה ובי ומרחיק הבדלה מברכת היין כ"ל ויתנח ומה ויתנח על נמק: (ו) ד"ה והלכתא ובי דרבי מדביל:

מוסף רש"י

גר ומוון בשמים והבדלה. מי שפין לו אלף כוס אחר כמנואלי שנת. מתיחו עד לאחר המזון וסודר עליו גר ומוון כשמיס והבדלה (ברכות ג.ג.)

נמי לסמוך יין להבדלה טפי מקידוש הלך קידוש ברישא והדר כל סדר הבדלה של סדר כל מנואלי שנת דהוי יין מאור והבדלה אי נמי רזין להבדיל בין קידוש להבדלה בכל היכולת: נקי"ה. קידוש קודם להבדלה כרב ויין נמי רז"ה לסמוך להבדלה כמו שפירשתי הלך נקי"ה בעיני ומאור משוי ברישא מקמי קידוש דהא כל מנואלי שנת קודם להבדלה לפי שנהנה בו תחלה ה"ג קודם לקידוש שהרי נהנה בו תחלה והרי אי אפשר לאומרו צין יין להבדלה דקין שאר מנואלי שנת שהיין קודם כי בשביל שמדיר דא"כ יש כאן הפסק צין יין להבדלה: ה"ג שאמר [משום] רבי יהושע בן חנניה נה"ק. וטעמא דמפרש לקמן דהבדלה קודם לקידוש והלך גר תחלה לפי שרז"ה יתון יין סמוך להבדלה ולקידוש ששניהן נהקטו על היין אבל מאור אומרו כלא יין אם אין לו כוס: ה"ג משל דר' יהושע בן חנניה כו': אביי ורבא סבירא להו כרב דאמר יקני"ה וזמנן הוא דפליגי אביי סבירא ליה יקני"ה מאחר שמתחיל לקדש יגמור כל הקידוש ויאמר זמן ששם אין כאן קידוש אין כאן זמן אבל הבדלה אינה גורמת לומר זמן ורבה ס"ל מה מצינו ב"מ זמן לבסוף הכא נמי זמן לבסוף וטעמו של דבר דזמן אומרו אפילו בשוקי' ועיקרו אינו על הכוס הלכך אומר לבסוף: והלכתא כרבא. דאמר יקנה"ז דקידושא והדר אבדלתא וי"ט מדביל ברישא מתיחו דהוי עליה קדושת שבת כמשאוי: רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא. דמנואלי שנת של מול: בריך אבשמים ברישא. כמנהג שלנו: א"ל. רב הונא לרבא לאחר שגמר הבדלה והא צין ב"ש כו': ולא פליגי לא גרסינן: גר ומוון כשמיס והבדלה. היכא דלין לו אלף כוס אחד: ו דברי ר"מ. דהכי הווי תמי לפלוגתיהו דב"ש וצ"ה דקתם מתני' ר"מ"ו: על המון שהוא כפתלה. דכיון דגמר סעודתו כההוא מחייב ברישא ואין מעבירין על המנחה ואמר רבי יוחנן נהגו כו': רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא. שנת היה כדלמדין לקמיה [ב"ש] כי מטא לאנדולי כו' אלמא דמעיקרא סעודת שבת ביים היו ארליין: אכסא דברכתא. ברכת המזון ניזק עליו לבסוף כפיה"ג כמו שאנו עושין: לא הוי ידעיתו אי משקו לכו תו בנת כסא קמא אי לא ובי ברכיתו אקמא לא הווי דעתיכו אכסא אחרינא והווי ליה לא חד כמחלת סעודתו ומשום הכי בעיתו למיהדר וברוכי: קא